

Preek over Jakobus 5:7-11

- Schildwolde, 11 december 2016
- Kees van Dusseldorp
- 3^e advent
- mmv Cantiamo

Liturgie:

3^e adventskaars

votum en groet

Ps.63:1,2 [Wiekslag 5-8]

wetslezing

advent-challenge 3

Gz.156 [Wiekslag 1-4]

gebed

lezen: Jak.5:1-11

Jes.35

kindermoment groep 5/6

Ps.146:1,4,6

preek Jak.5:7a

zingen: Wees blij:1,2,3 (melodie: Ld.90)

Cantiamo: Ik herleef [uitzicht – daarheen zijn we op weg]

gebed

collecte [tijdens collecte zingt Cantiamo: Eventhough]

Ld.125:1,3,5

zegen

Gemeente van Christus

** advent en levensstijl

Wat kunnen we het gezellig maken... Kerstversieringen in alle nuances tussen kunst en kitch bepalen het beeld. Wie door een woonwijk fietst, valt soms van de ene verbazing in de andere. In de winkelstraten worden hele stukken theologie vrolijk ten gehore gebracht, met of zonder beat. De etalages schreeuwen om je aandacht. Wie het nu nog niet gezellig krijgt in huis...

Volgens een catechisatiegroep kan dit allemaal prima helpen om je voor te bereiden op het kerstfeest. Gelovigen weten wat ze vieren en denken automatisch verder dan de blingbling. En ongelovigen vangen misschien toch iets op over een kindeke, vrede op aarde en verlossing van de schuld. 'Maar' zeiden ze, 'de voorbereiding in de kerk op het kerstfeest, hebben we ook nodig. Fijn dat er aandacht is voor advent.'

'Maak het mee...' is het verbindende thema deze weken in de kerkdiensten. Maak het mee met Jesaja die je leert toeleven naar het vrederijk. Maak het mee met Johannes die oproept tot bekering. Maak het mee met Jakobus die je geduld bijbrengt. Zo leren we weer verwachten. In verwachting van het kerstfeest. Maar voor ons nog veel belangrijker: in verwachting van de tweede komst van Jezus Christus.

In het Nieuwe Testament lees je vaak over de komst van de Heer. Als je die teksten op een rijtje zet, doe je een bijzondere ontdekking: de komst van de Heer wordt bijna altijd betrokken op de christelijke levensstijl. Twee voorbeeldjes: Rom.13: 'De nacht loopt ten einde, de dag nadert al. Laten we daarom zo eerzaam leven als past bij de dag. Fil.4: 'Laat iedereen u kennen als vriendelijk mensen. De Heer is nabij.'

Als je in verwachting bent, kun je dat zien. En je kunt het merken. In de Bijbel wordt de verwachting van Christus' komst doorgetrokken naar je leven van elke dag. Dat Hij straks komt, heeft consequenties voor je levensstijl nu. De keuzes die je maakt, de houding die je laat zien, de benadering die je kiest. Advent geeft aan je gedrag een bijzondere gloed. Maar welk verschil maakt advent? Hoe ziet jouw leven in verwachting eruit?

** Jakobus roept op tot geduld

Jakobus schrijft ook over de komst van de Heer. En ook verbindt het aan onze levensstijl. Drie keer noemt hij het in het gelezen bijbelgedeelte. 'Heb geduld, broeders en zusters, tot de Heer komt'. 'Houd moed, want de Heer zal spoedig komen'. 'Bedenk dat de rechter voor de deur staat.' En Jakobus trekt dat door naar: heb geduld en wees geduldig. Ook dat woord komt drie keer voor. Geduld als belangrijk kenmerk van een christelijke levensstijl. Adventsgloed in je leven.

Bij 'christelijke levensstijl' denk je in de eerste plaats aan concrete daden. Wat mag niet, wat moet wel? Drank, uitgaan, seksualiteit, taalgebruik, geldbesteding, kerkdiensten, omgaan met andere mensen. In de bijbel is dat zeker in beeld. Maar vaker wordt de levensstijl van een christen benaderd vanuit je houding. Welke kwaliteiten heeft je christen-zijn? Welke opstelling hoort daarbij en welke uitstraling heeft dat? Van waaruit denk je, redeneer je en maak je je keuzen? Daarbij gaat het om de christelijke deugden, de

vruchten van de Geest, uit de bekende lijst van Paulus: een christelijk leven is een leven van liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing. Ook geduld staat in dit rijtje. En geduld is wat Jakobus eruit pikt.

Ik heb me bij de voorbereiding afgevraagd of het wel goed is om tot geduld op te roepen. Hebben wij inmiddels al niet veel te veel geduld geleerd? We wachten al tweeduizend jaar op de wederkomst van Christus. Geduld lijkt verwaterd tot ongeïnteresseerdheid. Is het voor ons niet veel belangrijker om de verwachting van Christus opnieuw aan te blazen tot een vurige verwachting? Om onszelf te stimuleren in een meer gespannen verlangen en intensiever gebed om de komst van de Heer?

Tot ik ontdekte dat ik een fout maakte. Het geduld waar Jakobus over schrijft, heeft geen betrekking op het wachten op Jezus Christus. Maar op het omgaan met elkaar. Geduld leer je, omdat je de Heer verwacht. Dit geduld gaat niet over de toekomst, maar over het heden. Geduld als een belangrijke kwaliteit van het leven. Een kenmerk van een christen. Geduld leer je, volgens Jakobus, als je erbij stilstaat dat de Heer komt.

** geduld altijd nodig

‘Daar zit je dan. Gevlucht uit je moederstad. Samen met een paar anderen heb je de grens overgestoken. Je hebt je vrouw en kinderen bij je. Wat moest je anders? Wachten tot jij gearresteerd of zij vermoord zouden worden? Je hebt een rustige regio gevonden. Maar het leven is moeilijk. Je mag werken bij een boer. Een grote boer, een rijke boer. Die prima weet hoe knel jij zit. En hoe bang je bent, dat je aangegeven wordt. Voor een hongerloonje werk je je kapot. En je gezin moet keihard meehelpen. En als die boer er nog wat van kan afschrapen, je kan uitschelden, of reden vindt om je kind te slaan, zal hij het niet laten. Je vrienden gaat het niet anders. Er is er één die wel een geschikte baas heeft. Die kwam een keer op zondag mee naar de kerkdienst. Wat was vond je het spannend! Want gelukkig kun je elkaar op zondag opzoeken. Dat moet wel vroeg, voor de werkdag begint. Een uurtje vrij zit er niet in. Wat is dat eigenlijk voor uitbouter, die baas van je! En zijn opzichters zijn nog erger. Eigenlijk zou je wat moeten doen. Zou je niet... Samen met de andere vluchtelingen ... Je kunt toch wel wat...’

Dat is de situatie van de oud-gemeenteleden van Jakobus. Vervolgd om het geloof in Jezus, gevlucht uit Jeruzalem, verstrooid onder de buurlanden. Jakobus heeft van hun situatie gehoord en schrijft deze brief ter bemoediging. Hij heeft een pittig woord voor die rijke boeren: ‘Uw rijkdom is verrot. Uw goud en zilver is verroest. En die roest zal tegen jullie getuigen. Jullie zijn alleen maar uit op meer, meer, meer. Maar het einde van de tijd komt dichterbij. Weet je, jullie hebben jezelf vetgemest voor de slachttijd.’

Daar is lef voor nodig! Jakobus neemt een groot risico. Stel je voor dat zo’n rijke baas boos wordt. En zijn woede afreageert op zijn christelijke arbeiders! Maar voor die arbeiders heeft Jakobus ook een woord. Niet alleen moeten zij weten welke waarschuwing hij de rijken geeft. Maar tegen hen zegt Jakobus: ‘Heb geduld broeders en zusters, tot de Heer komt’. Neem het recht niet in eigen hand. Verzet je niet, raak niet gefrustreerd, maar ‘wees geduldig en houd moed, want de Heer zal spoedig komen.’ Zo krijgt geduld een concrete kleur. En reken dat je het verschil kunt zien tussen een arbeider die geduld heeft geleerd. En een arbeider die mopperend en broeierig zijn werk doet.

Geduld is niet iets voor later, maar iets voor nu. Een kwaliteit van je leven, die je gedrag aanstuurt. Geduld heeft iedereen nodig, in welke omstandigheden ook. En geduld moet ieder leren. Soms niet gemakkelijk. Voor kinderen op de achterbank bijvoorbeeld: 'Zijn we er bijna?' 'Nog even geduld'. Voor jongeren die een direct antwoord willen hebben: 'Zo snel gaat het niet, rustig aan alsjeblieft, we moeten het eerst overleggen.' Voor volwassenen die uit boosheid de boel willen verbouwen. Ongeduld brengt onrust, onvrede en stress. Voor jezelf en voor anderen. Geduld geeft je leven meer kwaliteit.

Geduld met jezelf. Je moet jezelf leren kennen, en je mogelijkheden en beperkingen leren beheersen. Je hebt immers geen gebruiksaanwijzing voor jezelf erbij gekregen.

Geduld met een ander: mag hij het soms ook niet direct goed doen, mag zij ook even nadenken over haar mening, mag hij onvolmaakt zijn of zelfs een zondaar zijn?

Geduld ook met je levensomstandigheden. Het leven is soms chaotisch, pijnlijk, tegenstrijdig en onverwacht. Het zwemt allemaal niet zomaar in een mooi rijtje.

Geduld is niet bedoeld om je zoet te houden. Het is een onmisbare kwaliteit om te leven.

** de rechter staat voor de deur

En christenen leren geduld omdat ze weten dat Jezus weerkomt. 'Want', schrijft Jakobus, 'de rechter staat voor de deur.' De rechter die zal oordelen, die onrecht herstelt, die fouten bestraft, die het kwaad verwijdert en de slechterikken veroordeelt. Alles wordt rechtgezet.

Als wij nadenken en praten over de wederkomst van de Heer, dan gaat het vaak over zijn heerlijkheid. Over het leven op de nieuwe aarde en onder de nieuwe hemel. En we proberen te bedenken hoe dat zal zijn. Maar als de bijbel spreekt over de komst van Christus, gaat het meestal over zijn komst als Rechter. Dat is misschien even slikken. Past niet helemaal bij ons kerstgevoel en adventsverlangen. Hij komt als rechter. Laat dat niet ondersneeuwen door romantiek en lichtjes! Het komen van de Heer is ook een komen als rechter. Waarom dacht je anders, dat aan het optreden van Jezus een boeteprediker voorafging, die opriep tot bekering en verootmoediging? Wat dacht je anders dat Jezus zelf bedoelde toen hij zei: Ik ben gekomen om het zwaard te brengen, en om vuur te werpen op aarde? Inderdaad, het zijn vaak niet de gedachten die bij het kerstfeest naar voren komen. Klinkt ook niet in de populaire kerstliedjes. Maar het hoort wel bij advent. De komst van de Here sluit niet simpel aan op ons leven en onze wereld. Zijn komst betekent heil én oordeel. Het gaat niet om een 'fijne' adventstijd en 'vrolijk' kerstfeest.

De rechter staat voor de deur! Jakobus schrijft het aan die rijke bazen. 'Het geroep van de maaiers is doorgedrongen tot de Heer van de hemelse machten. Als waarschuwing. En laat het ook een waarschuwing voor ons zijn. Zijn er mensen, die over mij klagen bij God? Zijn er mensen die door mij aan de kant gedrukt worden? Zijn er mensen, die naar Christus vluchten om iets wat ik heb gedaan of gezegd, om wat ik juist heb nagelaten of iemand onthouden? De rechter staat voor de deur!

En Jakobus schrijft het aan de onderdrukte broeders en zusters als een troost en bemoeiding. 'Het ontgaat de Heer niet, wat er met jullie gebeurt. Alles wat jullie wordt aangedaan, beschouwt Hij als wat Hemzelf wordt aangedaan. En Hij zal oordelen.' Daar kun je naar uitkijken. Dat bevrijdt je van de druk om een oordeel uit te spreken, om het recht in eigen hand te nemen, om over te gaan tot gewapend verzet, tot georganiseerde chaos.

Dat is niet de stijl van Christus. Het doet afbreuk aan de verkondiging van het evangelie. En het hoeft ook niet, want Hij komt. Dat geeft ons ruimte voor geduld.

** geduld ook in de onderlinge verhoudingen

Omdat de Heer komt, kunnen wij geduldig zijn. Jakobus schetst hoe geduld echt een kwaliteit van een mens wordt. Hij betreft het niet alleen op het omgaan met onderdrukking en moeilijke levensomstandigheden. Maar Jakobus weet dat moeilijke tijden ook de onderlinge verhoudingen onder druk zetten. Onderlinge verschillen worden tegenstellingen. De gemeenschap loopt gevaar. Als het spannend wordt, komen de verschillen aan het licht, nemen de irritaties toe en verlies je energie aan interne ruzies. Terwijl de echte strijd op een ander front gevoerd wordt!

Hoe wijs en pastoraal schrijft Jakobus de voorganger, domi Jaap. Hij weet waar de knelpunten zitten, voelt aan waar zijn broeders en zusters mee worstelen en schrijft in heldere taal. 'Klaagt niet over elkaar, broeders en zusters, want daarmee roept u het oordeel over uzelf af.' In de vorige vertaling is het nog sprekender: 'Zucht niet tegen elkaar'. Ken je dat niet? Zuchten tegen elkaar? Gebeurt het bij je thuis niet? Dat de een een zucht slaakt als een ander het op zijn eigen manier doet. Merk je het niet op school? 'Daar heb je hem weer. Kan zij het nu nooit eens laten.' Hoor je het niet in de gemeente? Hoe er wordt gezucht over elkaar en tegen elkaar. Hoorbaar of onhoorbaar.

'Zucht niet tegen elkaar'. Jakobus bestrijdt geen windmolens, maar heeft het over een reëel scenario. Hij ziet het bij die kleine gemeentes van gevluichte christenen. Hij waarschuwt voor de onderlinge verschillen. Mopper niet op elkaar. Het mag niet. Het is niet nodig. En het is gevaarlijk. 'Want daarmee roept u het oordeel over u af,' schrijft hij. Dat de Rechter komt, raakt ook ons gedrag. Geduld heb je ook intern nodig.

Wij leven onder andere omstandigheden dan de gemeentes vroeger. Maar ligt er geen druk op onze gemeente? De druk van welvaart, gezondheid en een goed leven. En alle energie en stress die het organiseren daarvan kost. De druk op de christelijke levensstijl. En de persoonlijke keuzes die je daarin moet maken, tegen de meerderheid van de mensen in, soms zelfs tegen medegelovigen in. De druk op je geloof. Bij alle theoriën, over de aarde, de mens, de bijbel, het geloof. Waarbij je vooral jouw gevoel moet volgen. De druk op de gemeente. Het vinden van ambtsdragers, het uitvoeren van jeugdbeleid, het zoeken van vrijwilligers, het geven van goede leiding.

Spannende vragen. Mensen maken daarin verschillende keuzen. Pak dan ook de waarschuwing van deze broeder-voorganger erbij: 'Zucht niet tegen elkaar. Klaag niet over elkaar. Laat de vrede van Christus regeren. En zoek elkaar in de liefde en de wijsheid van de Geest.' Christelijk geduld bepaalt ook je reageren op elkaar.

** geduld leer je door 'je hart te sterken'

Heb geduld, broeders en zusters, tot de Heer komt! Geduld als kwaliteit van je christelijk leven. Want jij bent in verwachting. De Heer komt. God die recht doet. Daarom mag jij het loslaten. God die alles herstelt. Daaraan mag jij je vertrouwen geven. Zijn komst helpt om geduld te oefenen. In je persoonlijke omstandigheden. En in je omgang met anderen.

Maar hoe leer je zulk geduld? Jakobus geeft als aanwijzing: 'houd moed'. In de vorige vertaling: 'sterkt uw harten'. Een sprekende uitdrukking. 'Maak je hart sterk.' Verzet je tegen je ongeduld, tegen het zelf willen regelen en ingrijpen. Denk even een stapje verder. En richt je aandacht bewust op wat er komt en wie er komt. Zo leer je geduld.

Denk bijvoorbeeld aan een boer, zegt Jakobus. Er is geen boer (ook vandaag niet) die geen slechte tijden heeft gekend. Een boer bewerkt de grond en zaait. En dan moet hij geduld oefenen. Actief wachten. Hij blijft betrokken. Houdt de grond in conditie. Bestrijdt het onkruid. Maar de groei en de vruchten, die kan hij niet organiseren. Een boer leert je uitkijken naar het kostbare resultaat en ondertussen actief blijven tijdens het wachten!

Denk aan de profeten, zegt Jakobus. Er is geen profeet (ook vandaag niet) die niet te maken heeft gehad met miskenning en buitensluiting. Jeremia, Elia en noem maar op. Is hun prediking vruchteloos? Doen ze het voor niets? Toch niet, maar de vrucht komt op Gods tijd. Zij hielden vast aan hun opdracht. Jullie zijn niet de eersten, zegt Jakobus, die het resultaat van Gods Woord niet zien. En wat zijn we blij dat die profeten bleven spreken! Een profeet leert je meer te luisteren naar God dan naar de mensen!

En denk aan Job, zegt Jakobus. Als een bijzonder voorbeeld van een mens die getroffen werd door onrecht en lijden. In de diepste duisternis en zonder er iets van te zien, hield hij vast aan God. Hij worstelde met het beleid van de Heer. Maar werd vastgehouden door Gods genade. Gaf zich er uiteindelijk aan over. En werd vrijgesproken en gezegend door de Heer. Job leert je vast te houden aan de belofte van de Heer!

Geduld is dus geen passieve afwacht-houding, maar een actieve verwachting en zelfbeheersing. Als je naar die voorbeelden kijkt, leer je zelf geduld. Zo wordt het langzaam maar zeker ook een deel van je karakter. Een christelijke levenshouding. Die je reacties aanstuurt. Je kunt je denken sturen. Je kunt je gedrag veranderen. Houd moed, schrijft de pastor. 'Sterk je hart'. Denk aan de mensen die geduld hebben getoond. Zo komt je leven in verwachting.

** geduld is vruchtbaar!

Heb geduld tot de Heer komt! Dat is de oproep en bemoediging van Jakobus. Advent bepaalt ons erbij dat we in verwachting zijn. En die verwachting blijkt in het dagelijks leven. Daar is het zichtbaar. Daar is het merkbaar. Het blijkt in je geduld. Weten dat de Heer eraan komt, leert je geduld.

Geduld met je omstandigheden. Geduld met elkaar. Geduld met jezelf. Want de Heer komt! Daarom kun jij het loslaten. En tegelijk actief blijven. Zonder stress, zonder claims. Maar wel betrokken, met vertrouwen en vasthoudendheid. En uitkijken naar de vervulling. Want dat komt in de voorbeelden van Jakobus heel duidelijk naar voren. Een boer kan op een gegeven moment oogsten. Een kostbaar resultaat. Een profeet wordt gelukkig gepreken, omdat God achter zijn woorden blijkt te staan. En Job heeft de beloning op zijn trouw al tijdens zijn leven ontvangen.

Dit geeft verwachting en volharding. Ook in moeite en tegenslag. We verwachten de komst van de Heer, die nabij is en nabij blijft. Jakobus koppelt dit aan geduld. Niet voor

later, maar als kwaliteit van je leven nu. Geduld tegenover de heersers, de mensen die boven je staan. Geduld tegenover je broeders en zusters, de mensen die naast je staan. Geduld tegenover je

Heb geduld. En wees geduldig. Zo komt er adventsgloed over je leven. Leef met een gevuld geduld. Leg jezelf, elkaar en de wereld in de handen van God, die komt. Liefdevol en barmhartig is onze God!

Amen